

Konference Archeologie a veřejnost II: Archeologické lokality – chránit, nebo oživit?

Ve dnech 2. – 4. června 2005 proběhl v příjemném prostředí kláštera servitů v Nových Hradech 2. ročník konference Archeologie a veřejnost. Letošním diskusním tématem byla otázka v českém prostředí velmi aktuální a v praxi často ožehavá: jak nakládat s archeologickými lokalitami? Prosažovat spíš jejich památkovou ochranu, nebo je využít pro popularizaci, kde je jejich potenciál opravdu značný? A vylučují se tyto dva přístupy nebo je lze skloubit? K radosti organizátorů toto téma vnímá jako živě řada pracovníků v archeologii, památkové péči i příbuzných oborech.

Velice zajímavý a ambiciózní projekt představili *Peter Baxa*, *Jana Gregorová* a *Lumír Poláček* v příspěvku „**Archeopark Mikulčice – Kopčany. Idea, současnost, perspektiva**“. Jde o myšlenku vytvoření územně rozsáhlého památníku sloučícím areál mikulčického hradu a krajiny kolem Kopčan a Holíče. Památník by se zaměřil nejen na raně středověké období, ale orientoval by se rovněž na zachovanou barokní krajinu v okolí Holíče. *Jaromír Beneš* ve svém příspěvku „**Krajina Čech jako archeologické kontinuum: problém ochrany a prezentace**“ ukázal, jak významným uchovatelem využitelných pramenů je samotná krajina. Příspěvek „**Trvale udržitelná péče o veřejně přístupné lokality**“ *Michala Bureše* se zaměřil na analýzu problematiky zacházení s lokalitami - památkami v současnosti. Autor navrhuje jak skloubit ochranu i využití památky pro veřejnost. Takovou symbiózu považuje za obecně správnou cestu přinášející jak kladnou odezvu u veřejnosti, tak i zpětnou podporu kulturního dědictví společnosti. *Michal Bureš* a *Jan Pařez* ve svém příspěvku „**Dva v jednom - Mezinárodní letní škola**

archeologie v Čechách a dva příklady výzkumu a netradičního oživení archeologických lokalit“ představili jak vypadá propojení popularizace a zachrany památek v praxi. Využití výzkumu tvrže v Drslavicích, jemuž je soukromý majitel objektu příznivě nakloněn, pro potřeby letní školy archeologie (zaměřené na laickou veřejnost) je dobrým nápadem. Stejně tak je tomu i v případě výuky nedestruktivních metod výzkumu v rámci stejné letní školy, která probíhá formou dokumentace památek novověkého plavebního systému v Novohradských horách. Památka, která by jinak byla odsouzena k postupnému zániku, je nejen dokumentována, ale dostává se rovněž do povědomí místní veřejnosti i úřadů. *Luděk Galuška* v příspěvku „**Čtyři významné archeologické lokality z doby raného středověku na Uherskohradištsku - chránit nebo oživit?**“ představil různá konkrétní řešení problematiky, například archeopark v Modré u Velehradu. Mimo jiné vyplynulo, že ve věcech popularizace je hybnou silou nejen archeologie, nýbrž je třeba počítat i s veřejností, která nemusí být vždy jen pasivní složkou. *Adam Chéč* v příspěvku „**Bringing to life an archaeological site in Przemark with Teutonic Knights' castle**“ nastínil na příkladu hradu v Przemarku, že s podobnými problémy jak nakládat s památkami (v tomto případě v soukromém držení) se potýkají i v Polsku. Příspěvek *Milana Jančá* „**Památková péče o archeologické dědictví v České republice - záchrana nebo ochrana?**“ se zaměřil na rozbor památkového zákona a na jeho možnosti i problémy. *Jiří Kohoutek* v příspěvku „**Záchrana a obnova východomoravských hradů**“ informoval o situaci na moravských hradech Brumov a Lukov.

První byl po archeologickém výzkumu opraven a zpřístupněn veřejnosti. Kromě stálé expozice nabízí občasně kulturní akce. Druhý z hradů je rekonstruován zatím částečně. Oba jsou hojně navštěvovány veřejností. *Milan Kuchařík* v příspěvku „**Archeologie a Pražané - archeologické lokality na naučných stezkách Hlavního města Prahy**“ na příkladu Prahy ukázal, jak konkrétně je u nás zapojována archeologie do systému naučných stezek a naznačil, jak lze současný stav zlepšit. Uvedl i příklady ze zahraničí. V příspěvku „**Internetová encyklopedie dějin Brna - možnost oživení archeologických lokalit**“ seznámila *Irena Loskotová* posluchače s rozsáhlou internetovou encyklopedií obsahující informace tříděné dle mnoha faktorů. U významných staveb lze vyhledat současné i minulé majitele, stavební vývoj apod. Publikace přináší také informace o osobnostech či kultuře. Není tak encyklopedií pouze archeologickou, či památkovou, o to více však přispívá k propojení s dalšími oblastmi kultury. *Zdena Měchurová* v příspěvku „**Naučná stezka zaniklou středověkou vsí Konůvky ve Žďánickém lese aneb Kulturní a turistické využití archeologické lokality v regionu**“ představila konkrétní využití archeologické památky a seznámila posluchače s praktickou stránkou takového počínu. Podobně byl zaměřen i příspěvek „**Části sladovny ze 16. stol. lze vidět ve vstupu do státní administrativní budovy Nymburce**“ *Karly Motykové*. Příspěvek *Radima Vrly* „**Ochrana hradních zřícenin**“ uvedl dobré i špatné příklady úprav hradních památek za účelem jejich opravy i „zpopularizování“.

Příspěvky *Romana Abušinova* (Úroveň přístupu k replikač-

ním pokusům při výstavbě a provozování archeoparků u nás ve vztahu k využívání veřejných zdrojů - jako reakce na referát dr. Galušky), *Bohumíra Dragouna* (Slabiny a perspektivy archeologických skanzenů v České republice) a *Ivany Pleinerové* (Úloha experimentu jako jedné z metod archeologie a jeho vztah k oživení archeologických lokalit) sice na konferenci nezazněly, objeví se však ve sborníku.

Součástí konference byla velice zajímavá exkurze, seznamující účastníky s památkami novověkého plavebního systému na řece Černé či s osadou Pohorí, vzniklou v 17. století a zanikající postupně v století dvacátém. Exkurze tak přinesla podněty i do diskuse o otázce, co ještě lze považovat za památku hodnou archeologického zájmu, případně památkové ochrany, kdo by se o takovou památku staral (právně, finančně) ap. Rámcově exkurze souvisela i s diskusí, během níž měly být stanoveny základní teze, které lze v oblasti památkové péče, popularizace (archeologie) apod. považovat za obecně platné.

První tezí je, že památky je třeba chránit i oživit, vždy je však nutno postupovat podle konkrétní situace. Pro ochranu památky je vynikající, pokud si k ní část veřejnosti vytvoří vztah. Další tezí je nutnost komunikace odborné části veřejnosti se všemi dalšími zainteresovanými skupinami. Předpokladem dobré komunikace je pak kvalitní možnost přístupu k informacím (například vytváření informačníchází).

Konference tedy přinesla spoustu nových podnětů a myšlenek, které se spolu s příspěvky objeví v chystaném sborníku.

Jan HORÁK